

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Inter.”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Porniri nouă ce făgăduesc un viitor mai bun.

Cetitorilor »Libertății« le e cunoscută efortarea pe care cei dela conducerea bisericii gr. or. române din Sibiu au făcut-o în decursul anului trecut, de a înființa o Bancă Culturală, care să fie jertfitoare în măsură mai mare pentru trebuințele culturale-școlare ale poporului român gr. or. Incercarea a reușit; banca s'a înființat, deși n'a izbutit așa de mare cum s'ar fi putut, de nu i-s'ar fi pus de-a curmezișul cu toată greutatea lor și a legăturilor lor, oamenii dela »Albina«. Dar acum, precum vedem din »Rev. Ec., s'au împăcat și dînșii cu lucrul, și încep să-l prețuiască chiar ca pe un lucru vrednic de laudă.

Mare bucurie avem aflând, că nici Blajul nu a stat și nu stă nelucrător și în privința asta: înființează și el un fel de Bancă-culturală, numai că pe alte temeuri, cu alții rami de lucrare, foarte practici și cuminiți, tocmai precum să recomandase în foile noastre »Libertatea« și »Tovărășia« și Băncii Culturale dela Sibiu, dar care nu și-a luat aceste temeuri și ținte.

Cetitorii nostri își vor mai fi aducând aminte de cele scrise de redactorul nostru economic dl V. C. Osvadă în »Tovărășia« dela 17 Maiu 1908. Sub întrebarea: »Decît o „bancă culturală” nu s'ar putea ceva mai bun?», — propunea înființarea unei mari întrepinderi comerciale: Să cumpere moșii mari, să le parțeleze și ar avea venit frumos dela ele; să fie o matcă pentru tot felul de *tovărășii sătești* în scopuri industriale și comerciale, și va avea venit foarte frumoase: căci ar trage o brazdă nouă în

viața noastră de obște: în munca economică lucrătoare și bine răsplătitoare, și nu ar fi simplă țărăbă financiară, schimbătoare de bani pe cambii.

Și ce bine ne cade cînd aflăm, că noua întreprindere economică dela Blaj, care să va numi *Insoțirea „Plugarul”*, să înființează urmărind tocmai aceste ținte, așezîndu-se pe aceste temelii! Căci iată care e programul de lucrare ce și-a ales însoțirea »Plugarul« dela Blaj:

să spriginească toate cerintele economice-comerciale (de negoț) ale poporului nostru,

să înființeze magazine de lemne, de bucate și de unelte economice

să înființeze școli de agricultură și de industrie,

să înființeze bănci populare, *tovărășii sătești, lăptării, untării,*

să mijlocească tot felul de *vînzări și cumpărări,*

să cîștige semințe, mașini și alte unelte de lipsă pentru membrii ei,

să înlesnească și mijlociască arîndarea, subarîndarea și parcelarea de moșii,

să scoată cărți folositoare pentru popor,

să țină cursuri practice (școală) și prelegeri populare din deale economiei și negoțului,

să înființeze unele fabrici pentru producerea lucrurilor celor mai de trebuință poporului ș. a.

Cu un atare program de muncă, Blajul premerge cel dintii cu pildă viuă în dreapta prețuire și întrupare a ideilor mari și moderne economice, pentru care și noi, de ani de zile, stăruim cu toată căldura unor suflete pătrunse de convingere (credință tare)!

Și ne pare bine că și »Revista Economică«, foaia băn-

cilor noastre, întimpină cu bine pornirea dela Blaj, neînstrăinînd lumea dela ea, cum o făcuse cu Banca culturală.

Acum tocmai Rev. Econ. află fundamentale puncte de a să mănare între cele două nouă așezeminte dela Sibiu și Blaj, și scoate la iveală faptul, că dacă banca »Lumina« (zisă Banca-Culturală) dela Sibiu, în puterea rînduelilor din Statutele sale, dă 50% (adecă chiar jumătate) din venitul său curat spre scopuri culturale, — tot așa Insoțirea »Plugarul« din Blaj va da 50% din venitele sale, pentru scopuri culturale! Și zice »Revista Econ.« apoi:

Prin faptul, că amîndouă acestea, au pus în Statute a da jumătate din venitul lor curat pentru scopuri obștești, — amîndouă pot să ajungă a fi așezeminte economice din cale afară de folositoare!

Da, așa credem și noi, și am crezut și atunci cînd în aceeași Rev. Econ. să făceau atîtea efortări a ponegri banca culturală dela Sibiu și a face gol în jurul ei! Ceea-ce în parte, le-a și reușit!

Scoate mai departe și Revista Econ. la iveală, că »Plugarul« dela Blaj, primind pentru ființa sa temeuriile economice pe care le-a primit, are pe partea sa sorții unei înălțări neasămănat mai mari și mai apropiate (ca d. e. »Lumina«, întrucît nu va porni și ea și pe asemenea cărări!, lucru ce l'am recunoscut și-l recunoaștem și noi, și azi!).

»Scoatem la iveală acestea (despre Plugarul,) zice R., Ec. cu deosebită bucurie, mai ales pe cuvîntul, că bărbații puși la pornirea și conducerea însoțirii, au înțeles glasul timpului și au pus la cale un așezămînt economic, menit să pătrundă în păturile poporului și să-l ridice la o stare mai bună, atît economică, cît și culturală!

Și-i dorește tot bunul spor.

Felul, cum să înființează »Plugarul«, e și el foarte prac-

tic: ca însoțire cu cote (acții) mici, deabia 10 cor. ca să poți face membri tot poporul, ca așa tot poporul să aibă tragere de inimă pentru *tovărășiile*, depozitele, magazinele sau prăvăliile ce să vor înființa sub scutul »Plugarului«, — care nu e altă, decît cea dintii Centrală pentru *tovărășii* la Români, pusă pe temeuri largi, cuminté!

Ii dorim și-i profetim mare înălțare!

Mult pot puțin buni împreună.

— Impresii din popor. —

...Parcă noi Români fără suferință nici nu am putea trăi, așa ne-am învățat cu ea! Și la horă ne urmărește. Din struna lăutarului numai dor și jale ese. Români nostri cinstiți, cu lacrimi în ochi cîntă și joacă.

Cîntarea lor parcă prevestește timpuri mai bune ce o să vină. Dar arată și nădejde de răzbunare.

La poporul acesta numai conducători știutori de chemarea lor îi trebuie, și ușor îl poți ridica la o stare materială, morală și culturală cît de înaltă!

Că uite din puținul ce are, dă totuși pentru biserică și școală, că știe, că temeiul la toate bunurile, e cultura (învățătura).

Ar îmbrățoșa acest popor cu drag *tovărășiile*, dar nu-i cine să-l conducă și să-i spună în-sămînatatea lor! Iau de pildă satul Cacova, din apropiere de Turda, și ce văd? Că trăesc 5 familii de Jidov numai din adunatul de ouă! O *tovărășie* ca *tovărășia „Cocoșul”* din România, descrisă anul trecut în foaia »Tovărășia«, ar aduce în asemenea comune mult bine! Numai așa ne putem noi în-tări materialicește, după acea de bună voe vin și celelalte!

Un lucru îmbucurător am constatat la poporul de pe aici, și anume, că el însuși dorește în-aintarea și e nemulțămît cu »conducătorii«, cari nu fac nimic...

Sunt vrednice de luare aminte cuvintele unui fruntaș: »Noi, »domnișbrule«, nu avem nici popă, nici dascăl (deși au!), am rămas în toate îndărăpt, deși noi am

da pentru înaintarea noastră din ce ni-a dat Dumnezeu, dar nu este cine să ne învețe ce să facem! Noi știm că nici o jertfă nu-i mare, dacă e în cumpănă folosul viitor pentru viața noastră!“

Așa mi-a zis un om din popor, fără multă școală.

Poate el nici nu a fost pe deplin pătruos de adevărul cuvintelor lui!...

Cuvintele aceste sunt ca un grăunte sămănat, din care cu timpul va crește un arbor uriaș, care va avea luptă vecinică cu furtuni.

*

Călătoresc pe Arieș în sus... Două umbre îmi urmăresc pașii. Una dată de soare, cealaltă de... amintirile trecutului.

Toată piatra, toată colina își are aici istoria ei.

Colo sunt îngropați cîțiva eroi din 48, dincolo oile pasc iarba crescută și nutrită din singele lor...

Riul acesta, care atîtea fapte mărețe ne-ar putea spune din trecut, aduce acum în unda lui numai dor și jale!... Trece ca un șerpe prin Munții Apuseni cari au atîta aur, și Românul totuși cîntă:

...„Munții noștri aur poartă,
Noi cerșim din poartă 'n poartă“!...

Pe țărurile lui vezi cite un Român ars de soare, spălînd aurul pe care l'au scăpat străinii din băi! Alții vin cu cercuri de 10 cruceri în spate, cîntînd o doină plină de jale...

Pe riul acesta, între Buru și Vidolm, sunt niște case împrăștiate. Oamenii aceștia de cînd să știe, n'au avut nici biserică nici școală.

N'au putut să le susțină, fiind puțini, abia 20 familii. Din depărtare alergau la vre-o biserică oareși-care, de a să ruga pentru o soartă mai bună.

Și acum iubirea de lege i-a îndemnat ca să-și zidească și ei un lăcaș sfînt. Și oamenii acești puțini, fără ca să-î îndemne cineva, că nu era cine, au pus crucer de crucer și pe țărul stîng al Arieșului lîngă drumul de țară și-au ridicat o biserică, micuță dar frumoasă! Curățenia ei atrage luarea aminte a călătorilor, iar hărnicia oamenilor: admirarea noastră!...

Bisericuța stă voioasă pe o colină, par'că-ar zice călătorilor:

„Spuneți străinilor, că pe plaiurile aceste încă trăește un popor, sărac, dar nu din vina lui așa sărac, popor care-și iubește legea și neamul și pe care nime și nici o putere nu-l va înstrăina de așezemintele lui culturale naționale!...

St. B.

UNELE—ALTELE

† Elena-Doamna.

Din privilegiul împlinirii lor 50 ani decînd Moldova cu Munte-
nia s'au unit, formînd Statul Ro-
mân de azi România, — am vor-
bit despre întiul domn al acestor
țări împreună în România de azi:
Cuza Vodă, și despre doamna lui,
Elena, care trăia încă, în adînci
bătrînețe la moșia sa la Piatra-
Neamț. Am adus și chipul ei de pe
cînd era Doamna României (vezi
„F. Int.“ Nr. 8 a. c.)

În 15. April 1909 vrednica
Doamnă de pe vremea României,
s'a stins dintre cei vii, în vîrstă de
84 ani.

Ea a stat în scaunul de Doamnă
a Țării, din 1859 până la 1866.

A fost înmormîntată în chipul
cel mai simplu cu un singur preot,
că așa a lăsat prin testament, ca
nici o pompă să nu i-să facă, nici
un val nimănu pentru moartea ei.
Și știind că Metropolitul Moldovei
negreșit ar fi venit la înmormîn-
tarea ei cu alți archierei, l'a rugat a-
nume în testament, să nu ostenească.
Nici statul cu nimic să nu iee parte!

Așa a fost toată viața ei: mo-
destă, bună, făcînd bine tuturor,
dar neașteptînd și neprimînd dela
alții nimic. Un suflet de înger. D-zeu
s'o primească cu bine în cetele ce-
lor aleși ai săi!

*

Sinoadele

bisericii gr. or. sunt în plină lucrare.
Spicuri din hotărîrile lor cele mai
însemnate. nu putem da în acest
număr, căci zilele de Luni-Marti s'au
petrecut mai ales cu alegerea co-
misiilor, și verificarea alegerilor, iar
treburile de mai mare însemnătate
abia au venit la desbatere de Mer-
curi încoace. Noi Joi dimineața în-
cheind foaia și începînd trimiterea
ei, — nu putem avea dări de samă
decît pentru numărul viitor.

*

Guvernul Wekerle

e pe calea a-și da abdicarea dela
conducerea țării. Miniștri sunt în
Viena și cearcă să se înțeleagă cu
ministri Austriei, să desfacă banca
cea mare a Impărației în două, în
una austriacă, alta ungurească. A-
ceia nu vreau. Așa miniștri unguri
neputînd stoarce macar atîta dela
Viena (că nici în alte privințe n'au
prea putut, precum să lăudau cînd
erau în opoziție), — își părăsesc
scaunele.

Ce va urma însă după asta?
Ei cad totuși ca luptători pentru
drepturi maghiare și așa vor rămî-
nea plăcuți ungurilor și să vor porni
iar lupte între Austria și Ungaria,
așa zicînd zguduitoare de țară.

Să crede că încă în săptămîna
asta își dau abdicarea.

*

In Turcia

lucrurile sunt aproape de limpezire.
Pace deplină încă nu e. Contra tru-
pelor din Constantinopol, cari s'au
resculat ca să răstoarne domnia
Junilor-Turci (oameni cu vederi
largi, înalte, culte) și să readucă la
putere pe vechii volnici, — au por-
nit trupele dela Adrianopol și Sa-
lonic, la cari s'au mai alăturat și
altele, impresurînd Constantinopo-
lul! Au fost și ciocniri, deși nu mari
între trupe, ale Junilor turci ră-
mînd biruitoare. Puterea acestora
e iar deasupra. Și ei văzînd că sub
vechiul Sultan, un neputincios și
tiran înrăutățit, să putu face a-
ceastă răzmiriță, poate chiar la do-
rința lui, — au hotărît *alungarea lui
din tron!* Sultanul, cuprins de spaimă
și-a și pachetat toate celea și e pe
drum a fugi din palatul împărătesc,
ducîndu-și uriașele averi în petri
scumpe, aur și bani, și cu el de-
odată să gată de fugă și cele 300
de soții (mueri) ale lui, ducînd și
ele cu sine mari averi ce adunase
în harem. Că de nu să duce, îl vor
ucide, ca pe o năpastă a Impărației.

Pun în locul lui pe fratele lui
mai tiner Re sed-Efendi. Stirile
mai nouă spun că l'au și proclă-
mat pe acesta de Sultan (Impărat)!

Și așa încercarea vechilor oa-
meni slabi, sugători ordinari de țară,
de a să mai face odată stăpîni pe
ea, nu a izbutit. Va fi în Turcia
constituție, formă de ocîrmuire a-
supra căreia are vot și poporul.

Coreșpondență.

O faptă frumoasă.

Batiz, April, 1909.

Din bătrîni am auzit și din cărți
vechi am cetit, că în vremile stră-
bune, ar fi fost timpuri mai bune.
Să mai zice că odată, oamenii
n'ășteptau plată, pentru ori-care-a
lor faptă. Binele-l făceau că-î bine,
nu vreau plată dela nime!...

Ne cade bine a vedea, că și în
a noastre zile otrăvite de egoism, să
mai afle cite-o ființă pătrunsă de
dragostea binelui obșteșc, și mai
face bine numai pentru că e
bine, fără a aștepta răsplată pen-
tru facerea lui.

Drept pildă școala gr. or. rom.
din comuna Batiz (comit. Hune-
doarei), care în anul 1907/8 în
lipsa de învățător era să adoarmă
în Domnul, iar în anul de față, în
urma ostenelelor vrednicului preot
N. Șinca, școala a fost redeschisă
și provăzută cu învățător cvalificat.

Iar pentru ca cu mai multă iz-
bindă să-și poată apropia țintele
de creștere în bine a fiilor poporului,
amabila domnișoară *Terezia Șinca*,
fica dlui părinte, încă propune cî-
teva ore de lucru de mână, în
mod grătuit, celor vre-o 22 copile
din această școală. Sporul ce l'au
făcut până acum, e deplin multu-
mitor, e înveselitor.

Iată o faptă vrednică de urmat
pe aiurea, o faptă într'adevăr no-
bilă, săvîrșită numai din îndemnul
iubirei de popor și a cultivării lui.

Mitica.

De ce nu capătă abonații noștri foile la vreme?

Azi de colo, mâne de dincolo
ne vine cite-o ocară dela abonați,
că li-au sosit foile cu foarte mare
întîrziere, și vina o caută tot în noi.

Am scris multora lămuriri, ru-
gîndu-î să caute bine, că vinova-
tul va fi mai aproape de ei ca de
noi. Și să ne dea și nouă de știre
de-or afla unde e pricina. Vre-o 3
înși ni-au și dat de știre, cei mai
mulți au tăcut.

Iată ce ne scrie unul: E abona-
tul I. R. din Mîndra, (numărul ab.
5008.) Dînsul ne scrie:

...„Eu primesc foile numai Lunea și
Marția, și *totdeauna desfăcute și ce-
tite!* Eu plătesc bani pe sama altuia!
vă rog să-mi scrieți, că unde să fac ară-
tare și cum?“...

Un alt cetitor, I. R. din Éz-Ká-
vás, abonent vechiu al nostru sub
No 540., ne scrie:

...Foarte de multe ori s'au întîmplat
întîrzieri; am tot căutat după vină, însă
fără izbîndă; eram sigur că dela postă to-
deauna le-a dat la împărțitor. Nici acum
nu învinuesc posta, că purtătorul e de
vină la *întîrziere de cite o săptă-
mînă (!)*, și de altădată la *nimicire de-
tot!*

„Acum am prins pe *nimicitorul și
cetitorul pe ascuns*, avînd și mărturie
la întîmplare!...

...Am mers la postă și am cerut să iee
la răspundere pe purtător, știindu-l cu
foaia răpită în buzunar, — dar asta ne-
întîmplîndu-să, vă întred pe dv. ce să fac?“...

Un al treilea ne scrie că a lui
împărțitor e mai istet: Fiindcă de
„Libertatea“ nu e dornic a o ceti,
îi scoate din ea „Foaia In-
teresantă“ și i-o dă numai la
săptămînă, cînd a venit altă „Foaie
Interesantă“, — așa că acolo tot
două „Foi Interesante“ să cetesc:
una, cea proaspătă, o cetește cel-
ce n'o are abonată, iar abonatul care
a plătit'o, cetește pe cea de acum
o săptămînă!

Indeosebi băgăm de samă că
„Foaia Interesantă“ duce în păcate
pe mulți: pentru ea, cu ale ei chi-
puri și povești și poezli și glume,
mulți își uită da sine și scot foaia
abonamentului și o cetesc. Macar de
i-ar trimite-o apoi și lui. Dar mai
apoi o uită, și-l năcăjesc pe abo-
nent și ne fac val și supărare nouă.

Dacă mii și mii de împărțitori
cinstiți, pot da foile la stăpîinii
lor cum să cade, de ce nu o pu-
teți face și voi, cei 3—10 ori cîți
sunteți, asupra cărora primim atî-
tea plîngerii?

De ce nu vă înțelegeți cu abo-
nentul șă vi-o dee el, *după-ce* a ce-
tit'o el, că el e îndreptățit la ea în-
ții? Sau dacă chiar vreți o „Foaie
Interesantă“, dați-i o coroană să vă
procure și vouă una, că vă vine cu
a lui la un loc și e pace și ome-
nie!

Luarea de foaie pe nedrept
e socotită ca faptă rea și să pe-
depește de lege.

Noi facem acum arătare la di-
recția poștelor, să întrevină la poș-
tele din vorbă, pentru a aduce la
rînduială pe împărțitorii cu vina.

Și cel ce e numai „pîrgar“ al
notarului, nu de-adeptul al poștei,
tot așa e răspunzător, ca cel-
ce e în slujba poștei de-adeptul!

Să întîmplat și la noi greșeli, nu

tăgăduim, să mai pot rătăci foi și pe tren, — dar în preajmă de sărbători mai ales, am văzut că mulți abonați nu și-au primit foile, — vădit mini străine au lăcomit la ele, acolo în sat, sau dela poștă până la eil

Abonații să se ajute și singuri, stricind la poștă ori la notarul sau la primarul și rugându-i, să dea aspre porunci împărțitorilor: a da foile numai celor cui sunt adresate!

Un răspuns.

Cu obrăznicia condeiului simbriaș, un preot pripășit nu de mult în notariatul Poiana, scrie sub titlul: „O întîmpinare“, nemai pomenite blasfemii la adresa mea în „Telegraful român“ și „Libertatea“. Ca să dea convenită trecere marfei sale nu i-a fost greu a subscrie cu alți 8 oameni de sub șefia „Măriei Sale“, notăreșelului Benedek Sándor formînd toți „comitetul“, — cumpărător de casele notarului.

Invinuirea, că mi-o face culminează în aceea, că am „tras pe sfoară poporul neștiutor de carte“ să nu cumpere casele lui Benedek S. cu 6000 cor. și „motivul ce m'a îndemnat la acest pas“ a fost să aduc comunele în așa strimtoare, încît să fie silite a închiria dela mine, pentru notariat, niște case, — a căror repărări știe Dumnezeu „cite sutișoare“ ar fi costat, — „cu o mică parte de grădină“, pentru arîndă de 12.000 cor. în 10 ani.

Iată o ticluire de neadevăr, vrednică de o asemenea creatură a notarului Benedek.

Cînd și cum am agitat și am tras eu poporul pe sfoară, ca să mă îmbogățesc în felul acesta, îi voi da privilegiu onorabilului s'o dovedească la locurile competente. Pentru publicul neorientat amintesc numai, că eu n'am luat parte decît la o singură adunare a reprezentanțelor comunale, — prin 1904 — cînd scriitorul notarului Benedek din „O întîmpinare“ nici nu venise pe aceste plaiuri, — și atunci cei dintîi, cari i-au spus verde părerea, — de o mie de ori mai curagioși decît conducătorul lor — au fost sătenii Oprîșa Ion I. Bărăbaș, Gavrilă Ion a Dinii, Ciucian Petru a Stanchi, toți din Valea-Iepii, — apoi jupînul Levi din Poiana, învățătorul Cibian din Teche-reu și numai la urmă am putut ajunge și eu la cuvînt. Atunci toți cu un glas, toate comunele au zis, că nu ne trebuie, că sunt de tot scumpe și slabe.

De atunci n'am mai putut lua parte la nici o adunare, căci convocările mi-s'au imanuat tot după ținerea adunărilor. (Lucru în ordine la administrația noastră patriotică! Red. „Lib.“) Și au fost multe adunări pentru case, cu fiecare comună separat. Căci da, s'a lucrat „de ani de zile într'acolo...“ cum să trădează scriitorul notarului, de-o spune. Dar cum s'a lucrat, i-a spus-o Oprîșan Ion I. Bărăbaș, Gavrilă Ion, apoi jupînul Levi, și mulți alții, și o știe el prea bine. Împărțite reprezentanțele comunale, s'au fost învoit la țîrg. Chiar în 1907 și Valea-Iepii și Poiana și celelalte reprezentanțe bineconduse de preoți și șeful local al acestora, au hotărît cumpărarea caselor. Ceea-ce am făcut eu, a fost recursul, ce

l'am dat la comitat ori decite-ori am aflat despre hotărîrea comunei Poiana, unde sunt membru al reprezentanței. În urma acestor recursuri, notarul nici n'a avut curajul să înainteze hotărîrile singuraticelor comune spre întărire.

Strimtoarea, pe care scriitorășul o scoate la iveală cu arînda de 12.000 cor. e tot scornitura scriitorășului, care scrie ce-i dictează stăpînul!

Notarul Benedek mi-a fost cîțiva ani chiriaș. A avea de a face cu un chiriaș cu atîtea pretenții, însemnează a-ți perde ori-ce voie de a ținea case.

Deptaceea acum cînd de nou s'a rugat de mine să-i dau casele, numai știind că comunele trebuie să se îngrijască de cancelarie, am fost aplicat a sta de vorbă cu el. Și fiindcă „Măria Sa“ n'a pofțit nici mai mult, nici mai puțin decît: 2 cartire deosebite cu 10 odăi și atîtea alte clădiri laterale, cu o „mică parte de grădină“, în care numai pomi de roadă sunt 35, i-am cerut 1200 cor. anual. *Comunele plăteau însă din suma aceasta numai atîta cît au plătit și până acum, iar restul avea să-l întregască din pungă sa acela, căruia îi trebuia domnie așa mare, iar dacă nu plăția, avea să se mulțumească cu unul din cartire, pe care eu, tot numai din cruțare față de comune, îl dam cu 300 cor. la an, deși notarului i-au plătit 500 cor. și cartirul meu are odăi neasemănat mai spațioase decît mult lăudatele case ale notarului, „cu plan și ordine bună zidite“...*

Dar, repet cunoscînd pe acest notar, nici odată nu l-am dorit și nu-l doresc de chiriaș, și am spus-o franc chiar și dlui vicișpan, care încă a stărui să-i dau casele în arîndă, că cartirul unde au fost gendarmii nu-l mai dau, ci sunt gata a sta în ajutor comunelor să zidim case noue solide pentru notariat, numai să nu dăm 7400 cor. pe niște ruine.

Cum mi-oi valora eu casele, e treaba mea și nu voi cere sfatul nici a notarului, nici a scriitorășului meu, care cu mânia hienei, să atînge și de memoria fericitului P. Robotin, afirmînd, că și-a făcut case din piatră adunată cu sătenii, „mai mult de silă cît de vove“. Va adevări-o și aceasta la locurile competente. *Petru Robotin, pe lîngă casele sale a stărui și a ajutat de s'a făcut o școală în Poiana, ca și care nu era alta în acel jur, iar acum, sub conducerea scriitorășului și a altora, aceea e într'o stare de batjocură! Sub conducerea lui P. Robotin și a harnicului învățător S. Cibian, era o școală de pomi model în Poiana, astăzi în grădina aceea scurmă porcii satului și crește bucinișul! Și nu va putea zice scriitorul, că n'am „agitat“, ca să nu vedă această rușine în fața caselor mele, — am dat și bani, — dar pe dumnealui îl dor mai mult, durerile... notarului Benedek, decît ale școlii sale!*

Nu voi stărui asupra atîtor contraziceri ale omului, care e convins că apără o cauză nedreaptă; — dar o face, — știe el de cel...

Pentru a vedea psihologia omului însă, e vrednic de reținut pasagiul al doilea din urmă din „Întîmpinarea“ lui: zice: preoții „noștri“ privesc cu mare groază

la „relațiunile totdeauna încordate între dl Dr. I. Radu și dl notar Benedek S. (Vedeți, mă rog, deoparte stă numai dl Radu, iar de cealaltă e dl notar Benedek).

Pe acești preoți ai „noștri“ îi genează mult cutezanța aceasta a Valahului, față de „Măria-Sa“, și ei „nu sunt de vină“, că „ei sunt cu mare bunăvoință față de — popor“...

Brad, 6/19 Aprilie 1909.

Dr. I. Radu.

„Cea mai arzătoare datorință a Sinoadelor.“

Cît de mult inimile dreptilor purtători de griji pentru viitorul neamului nostru, bat la fel, simt la fel, prevăd primejdiile și chibzuiesc mijloacele de înlăturare a lor, — simțiri ce să văoesc prin scrisile foilor noastre, — ni-o arată tocmai interesanta conglăuire a celer mai multe din foile noastre în ajutorul deschiderii Sinoadelor bisericii gr. or. române din patrie. Deși fără a să înțelege, cele mai multe din foi au scris la adresa Sinoadelor articli de frunte, cari, în chip firesc altfel, conglăuesc a-i arată primejdia cea mare ce amenință neamul nostru prin aceea, că preoții sunt în cea mai mare primejdie de a-și perde ori-ce neatîrnare în mișcările lor pentru înălțarea poporului!

„Tribuna“ dela Arad, scriind despre lucrurile cu cari vor trebui să-și bată capul Sinoadele gr. or., scrie în ajutorul deschiderii acelor:

„Legea lui Apponyi, întărită deja și publicată în organul oficiios al statului, să știe: pentru darea congruei, cere preoțimei noastre cele mai umilțoare supunerii, așa, încît preotul, care în viitor va voi să-și mai aibă ajutorul de stat de azi, ori să i-să dea a jungînd în oficiu, va fi redus la rolul de simplu slujbaș ministerial, silît: ori să se facă căldări al națîunii sale, ori să respingă congrua!“

„Mai pot oare conducerile bisericii autonome române, să tacă în fața acestor măsuri, mai pot povățui preoțimea să recurgă ori să primească congrua în astfel de împrejurări zdrobitoare?“

Nu să impune oare o discuție serioasă asupra acestui lucru și n'ar fi oare la loc, ca cu legătunțele cerute de legea lui Apponyi, biserica română autonomă să respingă orice ajutor dela stat, căci ajutorul dat în impregiurări așa de îngreunătoare, nu mai e „ajutor“, ci arginți de ai lui Iuda!“

Dl asesor Nicolau Ivan, publică apoi în „Tel Rom.“ un articol însemnat, în care zice printre altele:

„Pentru viitorul nostru e poate cea mai însemnată: trebuința întemeierii fondului cultural — în înțîia linie chemat a face plățile și ajutorarea preoților, ca să-i scoatem din starea, în care să găsească, azi și să le asigurăm neatîrnarea față de amestecurile tot mai îndrăznețe

ale organelor statului! Starea preoților azi e aproape de nesuferit! Poporul cere cu tărie ca preoțimea să stea numai în slujba bisericii și în a poporului! Și noi ținem, că poporul are dreptate, — însă în măsura în care o cere, trebuie ca tot el să se îngrijască și de traiul preoților!“

Plățile de până aci au fost atit de șubrede, cît din ele om cult nu poate trăi în cinste și vrednicie!

Colecta fondului-cultural, în timp de 4 luni ne dă peste 50.000 cor. și între jertfitori găsim tot cam aceleași persoane, cari au jertfit cu sume mari la zidirea Catedralei, la Brad, și la alte colecte.

Hrănit însă și acest fond cu interesul cuvenit și cu dragostea tuturor fiilor bisericii noastre, nădăduim, că peste cîțiva ani, — conțopit cu fondul Rudolfin, cu aceeași chemare, și sprijinit la timp și de fundațiunea „Pantazi“ și „Goșdu“ ne va face cu puțină ca să ținem clerul nostru la adăpostul amestecului din afară atit de păgubitor!

Ca să putem ajunge acolo, avem lipsă de sprijinul tuturor — și mai ales de sprijinul intelectualilor noștri mireni, întru pregătirea terenului pentru a fi în stare: să lăpădam darul danaic al guvernului și să ne mîncăm iarăși prescura noastră de grîu curat, cum au făcut înaintașii noștri, și ne-au mîntuit biserica și prin ea limba străbună!

In „Țara Noastră“, foaia poetului Goga, vedem un alt articol, scris tot de dl sfetnic conzistorial Ivan din Sibiu, în care scoate la iveală mai ales maștera tractare de care sunt împărțășii preoții din partea inteligenților noștri! „T. N.“ scrie printre altele:

In păturile mai largi ale poporului nostru să desprinde un murmur de nemulțumire. care după toate semnele va lua întînderi mai mari. Nemulțumirea, de ce să nu o spunem, de astădată să îndreaptă în contra preoțimii noastre, care prin plata ce primește dela stat, azi-măne, după părerea poporului, ajunge o unealtă oarbă în mâinile guvernului și slujbașilor săi, de toate felurile!

Starea de azi a lucrurilor, nu mai e de suferit pentru preoții noștri, și puțini, foarte puțini vor mai fi, cari să nu să fi gîndit zilnic la zisa Scripturii: „Nimenia nu poate slugi la doi domni“.

Unul, poporul român, cere ca preotul să fie una cu el, la bine și la rău, una la bucurii și întristări, și să împartă cu el pâinea cea amară, udată cu lacrimi!

Altul, stăpînirea, îi dă din vistertia statului plata, și plătindu-l îi cere slujbe, cari îl fac urgisit în ochii poporului!

Vorbind apoi de năcazurile cari umilesc atîta preoțimea de azi, scriitorul află că o parte bună de vină în asta o au și „intelectualii“ („domnii“ noștri cu carte, la orașe ca și aiureal), cari le vine bine să vadă pe preot stînd umilit înaintea lor, cerșindu-le „mila“... Apoi urmează:

Cînd ar fi stăpîniți intelectualii noștri de alt duch față de preo-

ține, de azi am putea zice: — „Oprim consistoriile să mai ridice plățile preoților din visteria statului, căci avem să le facem noi plăți!“ Și am putea încredința ușor pe popor, că preotul are și el trebuințe, are datorințe, să-și susțină familia, să-și crească pruncii, să sprijinească literatura și toate așezămintele culturale, și din vînt nu le poate face, nici din stolele ridicule de pân' aci.

Dacă îți vine preotul odată la an în casă, să-i dai și lui după demnitatea poziției lui; cită vreme doctorului și avocatului îi dai sute, dăi lui cel puțin zece coroane.

Pentru servicii (ca înmormîntări, botezuri, cununii), dă-i a 10-a din cît dai evreului pentru vin și alte bazaconii, și aceste să nu le dai ca unui cerșitor, ci ca unui membru marcant al neamului, care trebuie să trăiască după slujba lui, — în mulțumire, ca să se lege cu toată inima și cu tot sufletul lui de biserică, de popor, de datini străbune și să stee stregar neînfricat la postul lui, ca sentinelă trează și veghetoare!

Și dacă ai cite un post cu oarecari venite extraordinare, nu le da la orice burta-verde, ca să pui cu grămada untura pe el, — gîndește-te și la preotul tău, căci e și el membru al neamului, a învățat carte cît și tine, iar serviciile ce le face în parohie și unuui în protopresbiteriate, sunt neasămănat mai mari, ca plătuța care o are!

Mergi și vezi tu Măria-Ta, slujbele cele grele ce le face parohul tău în biserică la anumite zile, și nu veni la biserică numai cînd ceri votul și sprijinul lui în corporații, și după ce ți-l'a dat — te faci că nu îi mai cunoști, atunci alte îți sunt durerile, alte părerile și alte gîndurile, decît gîndul la soartea celuice te-a înălțat pe umerii săi.

Să nu stăm deci cu imblăcii totdeauna gata a da în preoți și a-i face numai pe ei răspunzători de nenorociri ca cea dela Oravița, Bocșa și aiurea, ci să ne mărturisim păcatul, că intelectualii noștri nu vor să facă nimica ca să schimbe starea strimtorată în care se găsesec preoții!

Să le dăm noi nu alt, ci cel puțin jumătate, cît le dă statul, și eu sunt încredințat, că majoritatea, dacă nu unanimitatea preoțimeii, se va lăpăda ca de satana de-banul guvernului! Și iarăși vom vedea în fruntea cetelor de voinici pe preoți noștri, indemnînd și povățuind la fapte mari, cum îi cunoaște istoria!

Fruntașii mireni au să iese în mijlocul poporului și să arete primejdia ce vine asupra neamului din cauza plăților preoțești dela stat, — și să îmbărbăteze poporul ca să-i dea el salariul, în bani ori în pămînt, și în stolă.

Și una după alta vor răsări comunele care vor asigura venitul preotului! Pentru că să se știe: e mai mare primejdia pentru neam și biserică, dacă am pierdut preotul, decît dacă am pierdut școala și pe învățătorul!

Și preotul azi, durere, în lucrările lui politice, este încătușat de mâni și de picioare prin plata ce o trage dela stat, și sabia lui Damocle îi atîrnă deasupra capului!

Cite, și cit de mari adevăruri în aceste cuvinte!

Cum scriu oamenii noștri către redacție.

Redacțiile foilor noastre românești sunt adeseori și un fel de cancelării pentru tot felul de îndrumări. Unele își iau înseși asupra lor o atare sarcină, care totdeauna e foarte grea și migăloasă, ca de pildă redacția adaosului nostru economic „Tovărășia“, imbiindu-să a da povețe în treburi economice, mai ales în treburi de alcătuirii și conducerii de tovărășii. Totuși cîți înși vin și-ți pun întrebări despre vindecare de boale și alții despre treburi de judecată, pe care nici într'un fel nici într'altul nu le poți povățui din departe. Pe bolnav trebuie să-l vadă medicul, să-l pipăie, să-l cerceteze, să-l întrebe multe-multe pînă îi ghicește boala, și și așa nu totdeauna îi nimerește dintr'una leacul! Puțin pricepător e dar acela, care vine și ne cere nouă, cari nu am învățat meșteșugul cel greu și gingaș doftoricesc, să le dăm noi povăț, pe nevăzute, pe temeiul alor două trei vorbe scrise! Tot așa cu treburile de lege!

Totuși e departe de noi să le luăm în nume de rău că ne scriu, ci pomenim de aceste lucruri tocmai pentru a face școală cu frații noștri din popor, că ce nu știu azi să știe mîne, și ce greșește azi unul, să nu mai greșească mîne altul.

Iaca, drept pildă, publicăm azi două scrisori ce ni-au venit din popor, și cari au rămas, firește, fără răspuns. Nu punem întreg numele scriitorilor și a comunelor, ci numai literele de începere. Ascultați acum o astfel de scrisoare:

Stimată redacție Libertatea ieu find un vecin al abunamentului Dum neavoastră G. L. din comună F. la No. x. mam indrăsnit amarăklăma kătră onorată redacțieune kasă bine voiții am da o în drumăție Jeu I. T. find în scărbă ku un fecor al meu pentru nisce paie de ovăs lam gasit kă mo piškăluit, ieu ka tata luii Zik katre iel de ce nuț țin tu lukru teu numa vrei să mînci si pe ameu, da îndată am kăpătat o strașnikă lovitură de o țesală ce o ave în mini akumā ieu mam mulțemit bukuros și am

oftat! akuma fiind silit arecurge la lege Trăbă se povestesk tot kum stau: ku 7 ani naince de akum cind o venit din kătănie din Viena mo părut tare bine de iel apoi am vrut Săl insor dar iel no vrut numa so konkubinat ku o vaduva fugită de altu bărbat din komuna S. asa dară ia are un lanț de pamînt si iei să haznuluiesk ku iel apoi la legătură zice ea: ieu am atata dar tu ce ai? cere dela tata teu barem kasa, si așa ieu mam alunekat și am dat kontrakt pe kasă, dar akuma find ne mulțemit as voi kasă defak kontraktu si find de două ori lovit în față si kruntat si doauă vizuzepert voiesk sele bag în lege dar mă cem find kă judekățiile le konduk fiskali pună akolo pună numai remine nimik, apoi mis intristat De aceia mărog ku kapu plekat kasăm dații povața ce as ave de în ceput. Ku Stimă ieu I. B. din komuna F. numără kasăi x, astept Respuns mărog.

Ei, bine. Aci să ai toată bunăvoința, și iubire nesfîrșită de a da îndrumări oamenilor noștri din popor, tot nu-i poți da nici un sfat! E și pentru el timp pierdut o scrisoare de asta, dar pentru noi, cari trebuie să cetim uneori 5—10 pe zi, fără să poți alege ceva din ele! Și deși fratele din F. nu e abonent, e numai vecin cu un abonent al nostru, cere să-i dăm noi răspunsuri advocățești!

Nu e bine așa. Cine scrie unei redacții: *să scrie foarte scurt*, numai ce e mai de lipsă: 2—3 șire, care să cuprindă tot! Și lucruri doftorești și advocățești nu!

Iaca acum o altă scrisoare interesantă:

Dată epistuală Din Com. Sz. Din 6 April, Dată dela Mine L. C. Apoi Mărog domnule De Dumniata să fai bine sām trimet Nete Cărți frumoasă cu povesti si Cu glume si cu poizi frumoasă penTru mine O femie de 25 de ani si Văduvă că bărbatu Mi la america De 2 ani si tare bine îi mere căi Sănatos (și așadară tu ești »văduvă«! Red. »Lib.«) si Are lucru si te rog Domnule pe dumniata sām trimet Si 2 cărț cu zodi ca să stiu cind Visăz ce în sāmhiază si ce să zgodeste Apoi mărog Domnule de dumniata Sām Scri cît sunt de scumpe tot Dărabu cît custulueste Apoi scriem O epistuală atunci eu pun bani în postă numă Vărog nutare scump Si Să Num trimeteț Multe numa 1 de povesti si una cu poizi si 2 cu zodi Numa atittea cite țam scris Voesc Numa de probă Apoi dacă Sunt de laudă atunci mai trimet Si pentru Pretinile Mele dacă nus Tare scumpe si ar fi frumoasă săi Placă si la care o auzi ce ofi în ele Scris Apoi terog domnule cît dein grabă sām răspunz Acum rog pe bunul Dzău ca epistuala dela mine sate afle Viu si sănatos Sănatate lț poftesc si eu acum rămas bun Domnule Săstiiț că a dresul meu ti asia L. C. în Com. Sz. u P. N. C. Nr. x. Si mă rog Domnule de dumneavoastră Sām trimeteț si prețul unei Tainaunei 12 Vineri mari.

Cu această scrisoare avea drept să se adreseze nouă, cerînd îndrumare că de unde să-și cumpere cutari cărți ce pofteste. Dar ce

scurt o putea spune astal In 3—4 șire! Ce avem noi să știm că dumneaiei e „văduvă“ cu bărbatul sănatos în America, și că-î de 25 ani și vrea să-și tilcuce visurile după zodii?! Imi ceri cartea cutare și cutare, și noi îți spunem: scrie colo și colo, că noi nu le-avem!

Iar dacă draguța „văduvă“ cu bărbat, urmărea cele scrise în foaie (ori e și ea de cele ce nu o are!), vedea că de-atitea ori am scris la Posta Redacției lui Stan și Bran, că pentru cărți scrieți la Librăriiile (boltele de cărți) din Sibiu, Blaj, Brașov, Arad, Caransebeș, Gherla, ori mergi la ori-ce țîrg și caută unde-s vînzătorii de cărți (cam pe unde-s și de cei cu icoane), și acolo afli toate „zodiile“ și „Tilcurile visurilor“ și alte prostii de acestea, pe care un om cuminte azi nu dă o para turtită!

Rugăm dară pe toți: Cînd ne scrieți: *scrieți scurt*, numai miezul dorinței dv. ori al faptului ce voiți să-l aflăm, că de-om afla de bine, vom adauge încă noi ce e de lipsă și potrivit!

Multe corespondente nu apar la vreme în foaie, că-s așa de lung și larg scrise, că n'avem timp să le cetim, și întîrzie, pînă unele să perd de tot!

Nici cu ceruza nu ne scrieți, ci cu cerneală, și nu prea îndesat șir în șir, ci rărit frumos (de-o jumătate de deget mic între șire), și nu pe amîndouă fețele hîrtiei, ci numai pe una!

Cine așa ne scrie, mai iute ajunge cu scrisoarea la scop, ca altfel.

NOUTĂȚI

Regele Carol I. al României a implinit în 20 April 70 ani de vîrstă. Bătrînul Rege, încărcat de vrednicie pentru înălțarea statului Român la vaza de care să bucure azi în sfatul statelor mari ale Europei, a fost sărbătorit în chip frumos de țară și i-au venit oaspeți princiari din Germania, trimiși ca din partea familiei, să ducă fericirile rudelor din țara de unde și marele Rege e scobitor, celui ce a ajuns acest frumos stat al vîrstei. Toate foile din țară conglăsuiesc în a recunoaște că viață plină de bun rod pentru România a fost viața Regelui Carol în tronul acelei țări, și să unesc în glasuri în a-i dorî încă ani mulți și buni în scaunul de Domnie al țării!

Fiînd bucuria fraților din liberul Regat și bucuria noastră, — ba, la dreptul spunînd: numai de ale lor bucurii mai avînd și noi a ne bucura, că încolo ale noastre aici sunt numai lacrimile și chinul sufletesc cel mai cumplit, — ne înviorăm și noi de bucuria lor și ne alăturăm la urările ce aduc Regelui, care pentru ei, aievea mare a fost și e.

„Reuniunea Economică” din Orăștie, a împărțit în primăvara aceasta 1100 de altoi economilor noștri. În întâia linie au primit membrii, iar ce nu s'a trecut la ei s'a dat și la nemembri.

Altoile împărțite au fost: 400 meri, 500 peri și 200 perseci-caisini.

Altoile s'au căutat așa de tare, că în afară nu s'au putut trimite decât în 2 locuri: la Vinț și Dej.

Pentru toamnă să cere alt rind de altoi: Fiind însă că cererea de a le primi cu preț scăzut, trecue înaintată de Reuniune cel mult în 15 Maiu, — acei cari voesc să aibă pe toamnă altoi dela Reuniunea de aci, să-și trimită până cel mai târziu în 12 Maiu n. înștiințarea la secretarul Reuniunii dl C. Baicu, în Orăștie, spunând câte și ce fel de altoi dorește?

Celor din depărtări, unde altoile trebuie să li-se trimită cu trenul, numai așa li-să trimit, dacă cer câte 50. din un fel (d. e. 50 meri, 50, peri, 50 pruni altoiți, etc). Căci așa li-să dau legăturile gata, cum vin dela tren, nedesfăcute, — că desfacerea lor aici și pachetarea de nou, pe ales și în număr mai mic de câte să află în un pachet original, — aici n'are cine o face așa, ca altoile să nu ajungă striccate, ioase, la locul lor, nici nu s'ar putea da cu prețul de 30 fileri, cu cât le dă Reuniunea.

Fiecare altoaie din cele date de Reuniune, cumpărată din grădina de altoi a statului de ori-unde, costă 80 fil. ori 1 cor., unele și mai mult, — de aici să dau toate cu același preț de: numai 30 fileri.

Spre știre, unora.

Acesta e cel din urmă număr din „Libertatea”, ce să mai trimite acelora, cari ni-au cerut să le trimitem foile în anul de față, dar n'au trimis încă plata pentru ele.

Totasesenea e cel din urmă pentru cei cari au abonat'o numai pe un pătrar de an (pe 3 luni), și n'au trimis plata și pe mai departe!

Noi nu punem așazicînd cu sila aceste foi pe capul nimănu. Cui nu trimite banii înainte, nu le dăm. Celor ce le cer în scris, le credităm un sfert de an, iar dacă nici în alta vreme n'au putut face rost a trimite o sumă de macar 2 cor. 50 fil. (pe 1/2 an), n'avem nădejde să mai vedem plata, de aceea mai bine oprim la vreme trimiterea, decât să rămînem de pagubă și mai mare! Că și așa ne rămîne destulă.

Cîțiva abonați, cărora le-am dat foile 3 luni de probă cu numai 1 cor. 10 fil., ni-au trimis și la noirea mai departe cîte 1 cor. 10 fil. pe 3 luni! Asta nu poate! Cu 1. 10. o dăm numai 3 luni

pentru a o face cunoscută omului, — de aci încolo; cui li place, are s'o plătească cu *prețul deplin*: pe un an 8 cor. pentru inteligenți, cu 5 cor. pentru țărani, (pe jumătate de an 2. 50. pe 3 luni 1. cor. 25).

Plățiți pe cite *jumătate* de an ori pe anul întreg! Cele pe 3 luni nu le primim bucuros și la trecerea vremii îndată le și oprim.

Mihail Bontescu, avocat vechiu în Hațeg, directorul băncii „Hațegana”, om bun și blind și pacinic a fost răpit din mijlocul celor ce mult îl iubeau și trecut la cele de veci Joi în 15 Aprilie, în al 70-lea an al vieții sale. Rămășițele pământești ale fericitului adormit, s'au așezat spre odihna de veci, în cimiterul din Hațeg, Duminecă la 11 oarea. m. — D-zeu să-l odihnească în paceri Intristatei frunțașe familiei sincere condolențe.

— George Almășescu, a încetat din viață în 16 Aprile, în etate de 70 de ani, la Deva.

— Maria Botean, soția dlui preot I. Botean din Bințiți (tr. Orăștiei), a încetat din viață la 21 April n. 1909, în etate de 60 ani.

Fie-le țărina ușoară!

„Agricola” din Hunedoara, care până aci era însoțire, să prefacă în Societate pe acții, mărindu-și capitalul dela vre-o 50.000 cor. cit avea până acum, la 100.000 cor. ca cu atît mai-cu putere să poată lucra pentru scopurile ce urmărește.

Duminecă în 25 April 1909, la orele 2 d. a. să ține adunarea generală de constituire, care va primi statutele prin cari însoțirea „Agricola” să va prefacă în societatea pe acții „Agricola”.

Rugăm cetiți anunțul despre Volumele de „Foi Interesante” în pagina din urmă a „Foi Int.” de azi!

Pentru proprietarii de case din Orăștie, face cunoscut primăria, că în 19, 22, 26 și 29 April, apoi în 3 și 6 Maiu sortează sfertărele de lemne. Prețu 10 cor. de unu. Cel-ce în aceste zile (așadar cel mai târziu în 6 Maiu) nu-și scoate biletul, își perde dreptul asupra lemnului și acelea să vor licita.

Întregire. În lista publicată în numărul nostru de Paști, despre acei cinstiți credincioși ai bisericii gr. or. române din Orăștie, cari au plătit deja părți bune din cele făgăduite la fondul-de-zidire al acestei biserici, — avem de adaus, că dl Adam Cristea, a mai dat. afară de cele 56 cor. cu care e publicat ca adunate dela o petrecere, încă 95 cor. pe cari le-a dăruit din al seul Ceea-ce întregim cu plăcere și spre cinstea dlui Adam Cristea.

Advocat nou. „Drapelul” din Lugoj scrie: Vestim cu bucurie că dl Dr. Caius Brediceanu a dat cu succes strălucit cenzura de avocat la Budapesta Luni, și că ia în primire cancelaria fericitului

său tată, a neuităului Coriolan Brediceanu, încă în cursul săptăminei acesteia. Felicităm călduros pe tinerul avocat dorindu-i îmbelșugat rod în viața noastră publică. Să fie în cias bun! — Ne alăturăm din toate inima la urările Drapelului!

Petreceri.

„Secția Industrială” a „Reuniunii economice” din Orăștie arangiază Dumineca viitoare. în 2 Maiu n. a. c., în sala dela „Transilvania”, o petrecere cu un frumos program: „Sed-toare țărănească cu cintece”, de Lun-can și Mugur; „Hodja Murad Pașa”, poezie de V. Alexandri, declamațiune; „Capriciul unui tată”, comedie de Z. Birsan; „Călușerul și Bătuta”.

Cei-ce din greșală n'ar primi invitați, să se privească prin aceasta de invitați.

Tinerimea română din Vinerăea invită la Concertul ce va da corul unui grup de tineri inteligenți din jur precum și la Producțiunea teatrală ce va avea loc Duminecă, în 25 Aprilie n. 1909, în localul școlii gr. or. române din loc. Venitul pentru achitarea unui harmoniu procurat pentru școală.

Gendarm străpuns. Din Macău sosește știrea că patrula de gendarmi din care făceau parte gendarmii Kocsis F. și Farago M. s'a abătut pe la o crișmă, unde gendarmii între păhare s'au luat la ceartă cu un pădurar. Din ceartă apoi s'au luat la păruială, cînd pădurarul a scos sabia lui Farago și cu ea a străpuns pe Kocsis, care îndată a căzut mort la pămînt. Celălalt gendarm Farago în năcazul său că na putut sări întru apărarea tovarășului său, s'a dus la casarmă și s'a spînzurat. Pădurarul a fugit!

Mulțumită.

Pentru împodobirea bisericii nou zidite, în anul trecut, din Petreni, (tr. Orăștiei) au binevoit a face prețioase daruri următorii:

Fritz Brotsi un sfeșnic de 36 cor.; Ioan Monoș policandru, cădelniță, 2 icoane, liturgier, cu 130 cor.; Maria Groza aparate pentru sf. cuminecăt. cu 52 cor.; Iosif Riposan o icoană 24 cor.; I. Lăzaroiu, comerciant în Orăștie perdele 20 cor.; Ioan Ivanciu icoană, 24 cor.; Adam Popa 2 sfeșnice 14 cor.; Nicolae Pepenar (Biscaria) 2 icoane 28 cor.; George Barboni 1 policandru 10 cor.; Ioan Negoesc cruce 16 cor. Mai multe creștine în frunte cu dna preoteasă Asinefta Bobeiu, perdele la dveri în preț de 100 cor.; Ioan Gruesc o cruce 12 cor.; Adam Porcolean cruce 12 cor.

Tuturor să aduce și pe calea aceasta mulțumită!

Dionisiu Bobeiu, preot.

POSTA REDACȚIEI

Dlui Val. Pop în Rodna-n. S'a scris, cum ai dorit, bun pe 1910.

Dlui Danilă Albu în J. Scrie pentru cărți de stupărit și viierit la librăria Archidiecezană în Sibiiu, are cărțile scoase de Reuniunea agricolă de acolo, cărți foarte bune despre stupi și viie.

Dlui I. P. în Jina. Mulțumite publice fără taxă nu băgăm în foaie. A dv. ar costa 3 cor. Dar trimiteți-o unei foi de zi ori de 3 ori pe săptămână, d. e. »Telegrafului« dela Sibiiu, care avînd destul loc, o poate publica și pe nimic.

Dlui St. R. în Beba-r. O istorie a războiului dus în Bosnia-Herțegovina de Austro-Ungaria, nu știm. Fă întrebare la dl V. Goldiș, dep. în Arad, care cunoaște scrierile istorice mai bine.

I. I. A. »Din copilărie« nu să poate publica. Prea slabă.

II. St. Poate face și numai verbal. E destul dacă sunt de față 4 martori, cari să nu fie înrudiți cu dvoastre, nici între sine. E tot așa de bun ca cel în scris. Despre ce ai a face apoi mai departe, întreba pe notar ori un avocat.

Ds. G. R. în Bistrița P. C. În Cermeiu, și altora, cari ne-au trimis scrisori scrise cu ceruza: Lucrurile scrise cu ceruza, nici nu le cetim, fiindcă să cetesc rău, și Doamne mult avem de cetit!

Dlui D. B. în Măg. Corespondența dtale fiind de interes mai mult local și privind pe foaia dv. de acolo, te rugăm să o trimiți a celei foi.

Clubului Cult. „V. Alexandri”, South Sharon (America). Fotografia a ajuns la noi ruptă, incît n'o putem folosi în foaie!

Eșirea dinților.

Dați numai suferitorilor Emulzia lui SCOTT și-i cruțați de nopțile nedurmite. Dinții le cresc fără dureri și morb de intestine, albi, tari și drepti. Copiiilor le place

Emulziunea SCOTT și cu supunere o iau. Mistuirea dacă e conturbată în totdeauna o îndreptează și o pornește.

Și vara să ia cu cel mai bun succes! **Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.**

Să capătă în toate farmaciile. (178) maciile. 29-29

La cumpărarea medicinei Emulzio, vă rugăm fiți cu atențiune la marca de scutare SCOTT — pescarul.

Publicare.

Pentru repararea bisericii gr. or. române din comuna Romos, protopresbiteratul Orăștiei, să escrie licitație minuenă pe ziua de 7/20 Maiu (Înălțarea Domnului) a. c., la 2 ore p. m., crae să va ținea în biserica din comuna sus numită. Preliminarul de spese, aprobat de P. Ven. Consistor Archidiecezan cu Nr. 3042 Epitr. 1909, să poate vedea la oficiul parochial.

Doritorii de a licita, au să depună un vadiu de 10% dela suma preliminară de 4368 Cor. 57 fileri, în bani gata ori în hirtii de valoare.

Comuna bisericască pune la dispoziția întreprinzătorului varul, năsipul și țigla necesară și îndeplinește cărașiile provăzute în contractul, ce să va încheia.

Comitetului parohial îi stă în drept a concede cu lucrarea pe ori și care dintre licitanți, fără considerare la suma oferită. (348) 1-2

Romos, la 5/18 Aprilie 1009.

Sabin Safta, (L.S.) Adam Basarab
not. com. pa- președ. com. pa-
rochial. rochial.

La „Tipografia Nouă“ din Orăștie află imediată aplicare 2 învățăcei

din casă bună, cari să fi absolvat cel puțin clasele primare; pe lângă limba română să cunoască și una din limbele patriei.

Nr. 405/1905.

Publicațiune.

Comuna Alkenyér (Șibot) în 6 Maiu a. c. st. n. la 2 ore p. m. în cancelaria comunală, dă în întreprindere pe cale de licitațiune publică minuendă, repararea casei comunale.

Prețul strigării e 2000 cor., dela care sumă să recere un vadiu de 10%.

Reflectanții pot să afle informațiuni mai de aproape în cancelaria comunală.

Alkenyér, la 20 April 1909.

(351) 1-1 Primăria comunală.

Franzelărie română în Blaj.

Aduc la cunoștința onoratului public din Blaj și jur, că mi-am deschis în Blaj franzelărie: (coacere de **cornuri** (chifle), **franzele** (jimble) și de **pâne**.)

Primesc îndată în franzelăria mea

doi învățăcei

din casă, bună de 14-15 ani în vîrstă.

Rog onoratul public pentru binevoitorul sprijin! (354) 1-4

Petru Moga,

franzelar în Blaj (Balázsfalva).

A V I Z

— Preluare de ospătărie. —

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și jur, că cu 1 Aprilie n. a. c. am preluat **ospătăria** dlui Adam Cristea din Orăștie, strada Beriului Nr. 1.

Beuturi curate și bune! Serviciu prompt!

— Trăsuri! —

1-3 (353) Iohann Schuller,
ospătar.

Casă de vânzare

avînd **crîșmă**, potrivită și de **boltă**, este de vânzare din mînă liberă (din cauză de morb), în Orăștie, în o stradă foarte bine cercetată, pe unde au trecere la oraș 18 comune. În casă e acum **crîșmă**, bine cercetată. În aceeași curte e a doua casă potrivită de **boltă**. Grădină mare. Locuință. Două pivniți; cuglărie. (340) 3-3

Adresa o dă administrația foi.

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vânzare vin de **calitatea cea mai fină**, produs pe **coastele dela Șiria** (Világos), și anume:

RIZLING curat, ROUZÉ, SCADERCA și MUSTAFER,

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, anume: Mustarfer mestecat, cu 32 cor. hecto; Rizling și Rouzé și Scaderca, tot mestecat, cu 34 cor. hectolitru.

Rizling și Rouzé dat deosebit, curat, cu 40 cor. hecto.

E vin de deal, nu de grădină, ori cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vinzătorul:

Petru Benea,

proprietar de vii în Világos, comit. Arad. (349) 1-10

Ofert extraordinar!

4 părechi de ghete (păpuci) cu și-nor pentru:

numai 7 cor.

Cartelarea concurenței a lăsat Centralei noastre să facă ofertă numai la: privați și la oferenți anumiți. Eu am fost deci imputernicit a vinde ori-cui **2 părechi de ghete pentru bărbați și 2 părechi de ghete pentru femei**, bruni ori negri, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, de **piele**, galoșați, cu tălpi tari de piele, — toate 4 părechile cu numai 7 cor. Trimiterea cu rambursă. Totuși cei-ce nu să nimeresc să schimbă, ori să dau banii napoi fără greș. (352) 1-2

P. LUST, Krakau Nr. 24.

„Aurora“

întreprindere română în New-York 204, W. 14 th. st. Director: Dr. Epamin. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în anul 1909.

În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma »Aurora«.

Banca română „Aurora“. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere, să se adreseze la banca română »Aurora« din New-York 204 — W 14 th. str.

Librăria „Aurora“. De doriți ori-ce soiu de cărți, de rugăciuni, de cetit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre, care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți la America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea »Aurora« 204. W. 14. th. str. New-York, care vă dă bilete pe toate liniile concesionate de statul ungar.

Dacă cumpărați dela noi bilet de vapor, veți primi adăpost în Cassa-română de emigrare »Aurora« 204. W. 14. th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor Unite.

Toți Românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central »Aurora«, despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința, ca să fie ținuți în evidență în registrele căsiei de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pămînt în America, să ceară deslușiri la întreprinderea »Aurora«.

Toate epistolele să se trimită la adresa:

Dr. E. Lucaciu, dir., 204. W. 14. th. str. New-York S. U. A. de N. Cine dorește răspuns, este rugat a alătura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

(328) 3-14

Învățăcel

cu atestate scolare bune, să primește îndată la (350) 1-2

Gustav Jüttner

măestru tapețier, lakier, și de șaua. Orăștie. Drumul țării.

Un învățăcel să primește îndată în **prăvălia de specerie, fer, portelană și de modă pentru bărbați**, a subscrisului!

Condiții favorabile!

Să aibă și una ori două clase gimnaziale ori civile. Cei cu cunoștință de limbi, sunt preferiți.

(332) Ioan Comloși, 4-4 comerciant în H-Dobra.

Prăvălia

subscrisului, află-toare pe drumul dintre Geoagiul-de-jos și Bozeș, cu drept de trafic și de sare,

o dau în arîndă

sau caut conducător la ea, — fiindcă conducătorul de pînă aci a intrat la miliție. — Pentru informații mai de aproape, a să adresa la proprietarul: **Samoil Rafael**, (345) 2-3 în Geoagiu (Alggóyy).

Anunț de căsătorie.

Un tînăr de 24 ani măestru cu lucrătoreea proprie, cu avere de 10.000 cor., dorește a să cunoaște cu o damă de 18-20 ani, care ar avea zestre potrivită. Scri-sorile să se adreseze la foaie, sub „Credincios nr. 2“. (346) 2-3

2-20 Cel mai renumit mijloc pentru FRUMSETĂ și pentru a face Efectul fără pătărire! Pielea este zăbrăvită și albă. Delătură sbirciturile etc. de pe față, mâni, git. După ungere de 2-3 ori pier pistrucile, petele de ficat, mitesser-urile, etc.

CRISTALIN-ul

întărește de minune. Il topim în apă, că nu cuprindă materiile stricicioase. **Prețul 1 cor. — În borcaneș de sticlă 3 cor.** Cutic de probă 50 fileri. Efectul ridică Săpunul Cristalin cu 1 cor.; pudra de plante 1 cor. Să găsește în ori-ce farmacie și droguerie. Pe postă să trimită dela fabricant: „CRISTALIN“, Budapest str. Baros 91. Comandă să trimiță zilnic, dîndu-se și îndrumare de folosire.

Gel mai efitiv izvor de cumpărare, e prăvălia de modă pentru dame și domni, alui **AUREL OPREAN, Orăștie (strada pieței).**

Oferă marfă modernă acum sosită pentru sezonul de primăvară și vară: **Delen de spălat mtr. 26, 28, 30 și 35 cr. | Batiste de spălat mtr. 26, 35 și 65 cr. | Cretona „ „ „ 26, 30 și 32 cr. | Delen de lină francez mtr. 50-75 cr. Stofe 120 cm. late dela 50-75 cr. per metru, și și mai scumpe.**

Mătasă Luisin prima, de toate colorile fl. — 75 cr. (334) 2-3 „ Messalline „ „ „ „ „ fl. 1-40 cr. „ Taffet „ „ „ „ „ „ fl. 1-40 cr.

Mare depozit: în stofe și mătase pentru haine și blouse. Umbrele și cordoane moderne. Dantele, aplicațiuni, și noare, bumbi, rüşch, mănuși de glacă și ciorapi, etc

Noutăți în articole de modă pentru domni: în pălării, cravate, albituri, mănuși și ciorapi.

Deoarece mi-am arangeat prăvălia din nou, îmi permit a atrage atențiunea on. public, asupra faptului, că toate sortimentele le vînd cu **prețuri moderate și fixe!** — Rugîndu-mă pentru binevoitorul sprigin, semnez, cu toată stima **AUREL OPREAN.** Mustre, trimit franco ori-unde! — Marfa neconvenabilă, o iau înapoi!

HANS STEPHANI
Hotel „Transsylvania“
Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra *vinurilor* mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuința în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60—70 lit. 36 fl. litrul
" " " 1907, " " " " " " 38 " "
" " " 1906, " " " " " " 40 " "

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să află în totdeauna chillii (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1:20 până la 3 coroane.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiaza cu 12 fl.

Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!

Cu stima **Hans Stephani**, hotelier.

(326) 5—15

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)
să capătă următoarele preparate de bun renume:

Preparate cosmetice. Pentru frumseță și curățenie!

Cream de benzoe mygdale, care servește pentru conservarea, înfrumșețarea și albirea mânilor și feței, dînd totodată și o finetă deosebită! *Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, precum: pete, bubuțe, zgrăbunțe, pistenii (mitesser), precum netezește și zbirciturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, un săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fileri. (341) 2—10

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că fața este pudrată. Întrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 cor.

Veturien-Parfem. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fileri. „Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

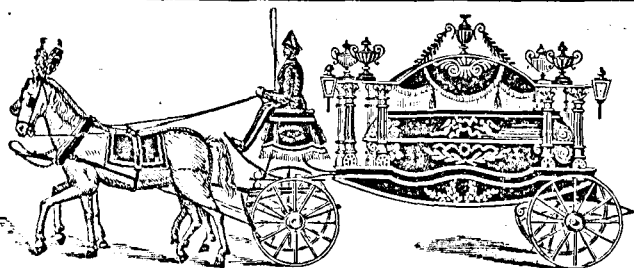
Apa de gură „Cremsier“. (Albă sau rozie). Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — să delătorează durerea dinților, și să întăresc dinții și gingiile! Să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură! Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi! Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Cremsier“, prin întrebuințarea căruia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri. *Perii de dinți, fine.* Alegere mare, în diferite prețuri. *Esență de China:* contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. *China tannopomada:* pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. *Oleu de nucă:* extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

3—10
(333)

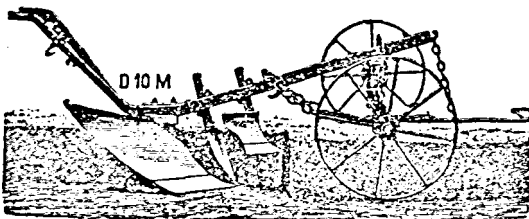
BRUTUS BRASSAI

Întreprindere de înmormintări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:
ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Întreprinde: Transportarea morților; — are magazin de toate cele trebuitoare la îngropăciuni, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase proprii, în loc și în provincial! — Serviciu acurat și solid! —

Depozitul CAROL F. JICKELI

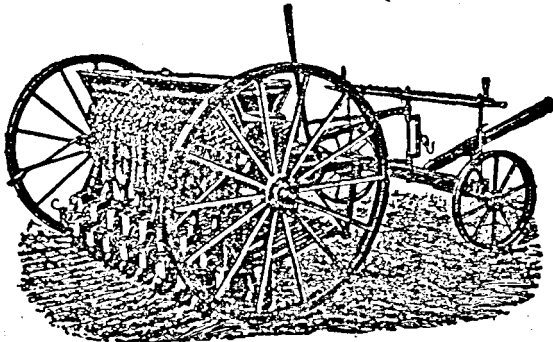
Alba-Iulia și Sibiu.

Pluguri diferite!

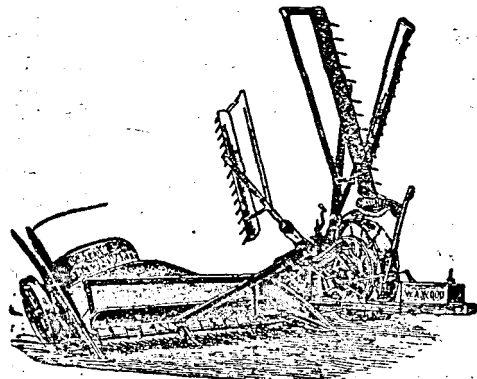
*
Cultivatori!

*
Grape de fer!

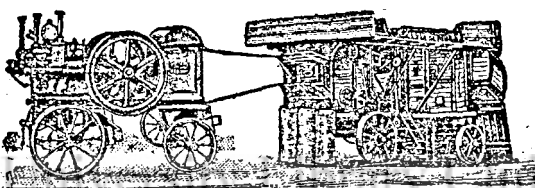

*
Mașini de sămănat, sistem mai nou!

*
Mașini de secerat, americane!_

*
Mașini împlătitoare cu mîna și putere de cai, sau cu motoare de benzin ori oleu natural! Fabricat german! — Sunt cele mai sigure în lucru, simple, și le poate conduce orice om nespecialist!

Mașini de scărmanat lîna folosite dar în stare bună, încă să află, ieftine!

(308) 7—10

Sunt și alte mașini agricole în

Depozitul CAROL F. JICKELI
în Alba-Iulia și în Sibiu.

Cea mai bună coasă în lume

este coasa de oțel de St. Anton și se capătă numai dela: SOHR PÁL Somogy-Szill Fő-tér 5.

Coasa de oțel de tun „St. Anton“ se fabrică din oțel de tun mestecat cu cel mai nobil metal special, secretul fabricii.

500 de coroane plătește celui-ce este în stare să arăte o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă!

1000 de coroane plătește celui-ce găsește între 100 de coase de tun „St. Anton“ 2 rele. Cel-ce dorește o coasă bună și de încredere, se nu cumpere până nu cere cu o corespondență, dela vestita firmă de sus, catalogul ilustrat, care se trimite gratis și franco. Lunile de față sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cei-ce adună comande primesc rabat! Garanție deplină. La 10 bucați, o coasă se dă în cinste!

Serviciu conștientios! Mii de scrisori de recunoștință și comande renoite să pot arăta și pune la dispoziție ori-cui.

Brici de oțel de diamant cu garanță de 5 ani, costă 1 fl. 50 cruceri.

(343)

2—6

Atențiune!

Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, până nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Mii de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delawre 100 cor. mii.

Adresa: SZIGYARTÓ NAGY MIHÁLY

Felső-Szeged, Somogy megye.

(227) 22—25.

CAROL KISS & COMP. 1,000.000.

MARE e norocul la KISS!

CAROL KISS & COMP. 1,000.000.

Sirguinta, lucru, inventiositatea si crutarea in timp indelungat, te ajuta la bani, dar repede, pe neasteptate...

Pentru aceasta fiecare iubeste mai mult loteria de clasa reg. ung., caci dintre 110.000 lozuri ale ei, castiga 55.000, asadar tot al doilea loz castiga!

Atit emiterea cit si tragerea le supravegheaza guvernul reg. ung., si asta e cauza, ca publicul e cu deplina incredere in loteria de clasa.

Norocul e de nesocotit! Dela o intimplare atrina multori oameni norocul! In viata tuturor au fost si sunt momente care pot stabili norocul si fericirea.

(330) 4-7

Lista

celor 55.000 de castiguri a loteriei de clasa XXIV. r. ung. care din 110.000 de lozuri, vor fi sortate in decurs de 6 luni.

Cel mai mare castig 1,000.000 cor. (UN MILION COROANE)

Table listing prizes and their amounts: 1 premiu de 600.000, 1 castig de 400.000, etc.

55000 castiguri si premii K 14,459.000

INCEARCĂ-ȚI NOROCUL LA NOI, CĂ

MARE e norocul la KISS! CAROL KISS & Comp.

banca, societate pe actii, ca colectura principala vinzatoare a lozurilor loteriei privilegiate reg. ung. de clasa.

Centrala: Kossuth Lajos-utca 13. szam. Budapesta

Budapesta

Filiala: Rakoczi ut 55. szam

Cum te cheama?

Aceste numere de noroc sa afla numai la noi!

Large table listing lottery numbers and names in multiple columns.

Comandele rugam a le trimite cu intoarcerea postei, ca nu cumva sa vindem doritul numar!

PREȚURILE

Lozurilor de clasa prima: 1/8 (a opta) . . 1.50 Cor. 1/4 (un patrar) . 3.- "

TRAGEREA

19 si 21 Maiu n. e.

BILET DE COMANDARE.

Bancii Carol Kiss soc. pe actii in Budapesta, IV. Kossuth Lojos u. 13. Rog a-mi trimite lozul nr. al loteriei XXIV., cl. I., planul oficios si la timp lista castigurilor.